

สรุปและเสนอแนะ

จากการศึกษาถึงแนวความคิดของกฎหมายล้มละลายตั้งแต่ยุคต้น ๆ จะเห็นได้ว่ากฎหมายล้มละลายเริ่มมีขึ้นตั้งแต่สมัยโรมันแล้ว ในสมัยโบราณ หากลูกหนี้ก้อนหนี้ขึ้นแล้ว ต่อมาถึงกำหนดเวลาชำระหนี้แล้ว ไม่ชำระก็จะถูกนำมาขายเป็นทาส หรือจำคุก ต่อมาก็ได้มีการพัฒนาโดยให้เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น ซึ่งวิธีการบังคับชำระหนี้ในสมัยนั้นเพื่อวัตถุประสงค์เดียว คือ ให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้คืน โดยให้ความสำคัญกับเจ้าหนี้มาก ต่อมาก็ได้มีการมีบทบัญญัติในเรื่องการประนอมหนี้ขึ้น โดยอาศัยวิธีการลดจำนวนหนี้โดยเสียงส่วนใหญ่ของเจ้าหนี้ยินยอมก่อนมีการฟ้องล้มละลาย ซึ่งก็เป็นวิธีการช่วยเหลือลูกหนี้ไม่ให้ต้องล้มละลาย และมีโอกาสหลุดพ้นจากหนี้สิน แต่ก็มีได้มีวัตถุประสงค์ในการที่จะต้องฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ให้คงอยู่ต่อไปได้ ในยุคต่อมาแต่ละประเทศก็เริ่มให้ความสำคัญต่อตัวลูกหนี้มากขึ้น ในยุคหลังนี้ได้มีการเพิ่มหลักการในเรื่องการประนอมหนี้เพื่อสิ้นสุดกระบวนการล้มละลาย ลูกหนี้สามารถหลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายและมีโอกาสเริ่มต้นชีวิตใหม่ แต่ก็ยังเป็นกระบวนการภายหลังที่มีการฟ้องล้มละลายแล้ว จนกระทั่งปัจจุบัน หลาย ๆ ประเทศก็ได้มีบทบัญญัติในเรื่องการประนอมหนี้ที่เป็นการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งให้โอกาสลูกหนี้ฟื้นฟูและปรับปรุงกิจการของลูกหนี้ให้ดำเนินการต่อไปได้ โดยไม่ต้องถูกฟ้องให้เป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งวิธีการนี้ไม่เพียงแต่ป้องกันไม่ให้ลูกหนี้ล้มละลายเท่านั้น แต่ยังช่วยให้กิจการของลูกหนี้อยู่รอดต่อไปด้วย ในขณะเดียวกันเจ้าหนี้ก็มีโอกาสได้รับชำระหนี้คืนด้วย

เมื่อนำแนวความคิดของกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศมาเปรียบเทียบกับแนวความคิดในกฎหมายล้มละลายของไทย จะเห็นได้ว่า มีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในระยะแรกกฎหมายล้มละลายของไทยก็มีการนำตัวลูกหนี้ลงเป็นทาสหากไม่ชำระหนี้เช่นกัน ซึ่งวัตถุประสงค์หลักก็คือ เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้คืนเท่านั้น และต่อมาก็ได้ให้บังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น และมีบทบัญญัติในเรื่องการประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย ซึ่งเป็นวิธีการที่ป้องกันไม่ให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย หากลูกหนี้สามารถประนอมหนี้กับบรรดาเจ้าหนี้ได้สำเร็จก่อนที่ศาลจะพิพากษาให้ล้มละลาย นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติในเรื่องการปลดจากล้มละลาย การยกเลิกการล้มละลายและการประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้สิ้นสุดกระบวนการ

ล้มละลาย จะเห็นได้ว่า วิวัฒนาการในทางกฎหมายล้มละลายของไทยนี้เป็นไปเช่นเดียวกับ
 วิวัฒนาการของต่างประเทศ แต่กฎหมายไทยยังมีได้หลักการประนีประนอมที่เป็นการฟื้นฟูกิจการ
 ของลูกหนี้ ซึ่งกฎหมายต่างประเทศบางประเทศไทยมีการบัญญัติไว้แล้ว

เมื่อศึกษาถึงบทบัญญัติในเรื่องการฟื้นฟูกิจการของต่างประเทศแล้ว จะเห็นได้ว่า
 เป็นวิธีการที่ให้ความคุ้มครองลูกหนี้ในกรณีที่ลูกหนี้ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน
 แต่มีโอกาสรื้อฟื้นกิจการได้ โดยลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ร้องขอต่อศาลขอใช้วิธีการฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้
 มีหน้าที่จัดทำแผนการฟื้นฟูเสนอต่อศาล หากลูกหนี้ไม่ทำแผนการฟื้นฟู เจ้าหนี้มีอำนาจร่างแผน
 การฟื้นฟูเสนอศาลแทน แผนการฟื้นฟูดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหนี้ทั้งหลายด้วย
 ในการที่จะดำเนินการตามแผนการฟื้นฟูได้ ลูกหนี้จำเป็นต้องได้รับเงินกู้หรือสินเชื่อจากบุคคล
 ภายนอกเพื่อใช้ในการฟื้นฟูกิจการตามแผนการซึ่งกฎหมายได้ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลภายนอก
 ที่ให้การช่วยเหลือลูกหนี้โดยการให้เงินกู้หรือสินเชื่อต่าง ๆ เพื่อใช้ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้
 โดยบุคคลภายนอกจะได้รับบุริมสิทธิพิเศษ โดยถือว่าเป็นเจ้าหนี้อุบัติสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ใน
 ลำดับแรก การให้บุริมสิทธิดังกล่าวเป็นแรงจูงใจให้บุคคลภายนอกหรือเจ้าหนี้ยอมช่วยเหลือ
 ลูกหนี้ นอกจากนี้หากลูกหนี้สามารถดำเนินการตามแผนการฟื้นฟูได้สำเร็จ บรรดาเจ้าหนี้
 ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้เดิมหรือเจ้าหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังใช้วิธีการฟื้นฟูก็มีโอกาสได้รับชำระ
 หนี้คืนด้วย และกิจการของลูกหนี้ก็สามารถดำเนินการต่อไปได้ โดยไม่ถูกฟ้องล้มละลายและ
 ไม่กระทบกระเทือนถึงเศรษฐกิจของประเทศด้วย

เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายล้มละลายของไทยในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า มุ่งไปที่การจัดการ
 ทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ล้มละลายเป็นหลัก โดยการทำงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มักจะเน้นหนัก
 อยู่กับการเก็บรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้มาไว้ในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ แล้วทำการขายทรัพย์สินนั้น
 แล้วยำเงินที่ได้จากการขายมาแบ่งเฉลี่ยให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ ซึ่งผลจากการขายทอดตลาดทรัพย์สิน
 สินของลูกหนี้มักจะขายได้ในราคาต่ำ เจ้าหนี้ก็จะได้รับการแบ่งเฉลี่ยหนี้ในจำนวนน้อยมาก จะเห็น
 ได้ว่า เจ้าหนี้ไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ จากผลของการล้มละลายของลูกหนี้เลย แต่อย่างไรก็ดี
 ในปัจจุบันคดีล้มละลายมีเพิ่มขึ้นสาเหตุหนึ่งมาจากการที่ลูกหนี้ขาดสภาพคล่องทางการเงินด้วย
 และจากการที่ได้ศึกษาถึงบทบัญญัติในเรื่องการฟื้นฟูกิจการของต่างประเทศแล้ว เห็นควรที่จะนำ
 หลักการดังกล่าวนี้มาใช้ในกฎหมายไทยด้วย เพราะในปัจจุบันประเทศไทยได้พัฒนาทางด้าน

เศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ปัญหาในเรื่องการขาดสภาพคล่องทางการเงินก็มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้มาก ซึ่งทำให้ง่ายต่อการที่ลูกหนี้ที่ขาดสภาพคล่องทางการเงินจะถูกฟ้องล้มละลายได้ และหากกฎหมายไทยมีบทบัญญัติในเรื่องการฟื้นฟูกิจการ ก็จะทำให้ลูกหนี้ที่ขาดสภาพคล่องทางการเงินนั้นมีโอกาสฟื้นฟูกิจการของตนได้โดยไม่ต้องถูกฟ้องล้มละลายในที่สุด บุคคลภายนอกที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการเงินแก่ลูกหนี้ที่ขาดสภาพคล่องนั้นก็ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายด้วย โดยสามารถยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้หากลูกหนี้ล้มละลาย นอกจากนี้บรรดาเจ้าหนี้ก็มีสิทธิได้รับชำระหนี้คืนหากลูกหนี้สามารถดำเนินการตามแผนการฟื้นฟูได้สำเร็จ และที่สำคัญก็คือไม่กระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจของประเทศด้วย

แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายล้มละลายของไทยในปัจจุบัน ไม่เพียงแต่ขาดบทบัญญัติในเรื่องการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เท่านั้น กฎหมายล้มละลายของไทยยังไม่เอื้ออำนวยต่อการที่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาในการดำเนินกิจการหรือการขาดสภาพคล่องทางการเงินจะฟื้นฟูปรับปรุงกิจการ เพื่อให้ดำเนินธุรกิจต่อไป และมีรายได้เพียงพอที่จะนำมาชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจการของลูกหนี้ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 94 (2) ซึ่งกำหนดไว้ว่าหนี้ซึ่งเจ้าหนี้นอมให้ลูกหนี้กระทำขึ้น เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ถึงการที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เป็นหนี้ที่ไม่อาจขอรับชำระได้ วัตถุประสงค์ในการบัญญัติกฎหมายมาตรานี้ก็เพื่อไม่ให้ลูกหนี้เพิ่มพูนหนี้สินมากขึ้นในเมื่อลูกหนี้ตกเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เพราะจะทำให้เป็นการเสียหายแก่เจ้าหนี้อื่นยิ่งขึ้น มาตรา 94 (2) จึงบัญญัติห้ามไม่ให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระในคดีล้มละลาย แต่มาตราดังกล่าวนี้กลับเป็นผลร้ายต่อการดำเนินธุรกิจต่อไปของลูกหนี้ในกรณีที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือเมื่อต้องการฟื้นฟูกิจการ กล่าวคือ ในกรณีที่องค์กรธุรกิจใดประสบปัญหาทางการเงินแต่มีโอกาที่จะฟื้นฟูกิจการ การแก้ไขปัญหาก็จะต้องกระทำโดยการให้เงินกู้แก่องค์กรธุรกิจนั้น เพื่อให้สามารถนำเงินดังกล่าวไปปรับปรุงกิจการและใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในกิจการต่อไป แต่เงินกู้ที่เจ้าหนี้ให้แก่องค์กรธุรกิจนั้นไม่อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ ในกรณีที่หากต่อมาองค์กรธุรกิจนั้นล้มละลายลง เนื่องจากเงินกู้ยืมเป็นหนี้ที่ก่อขึ้นโดยรู้ว่าคุณหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามมาตรา 94 (2) จะเห็นได้ว่าบทบัญญัตินี้เป็นผลร้ายต่อเจ้าหนี้ ผู้เข้าฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้โดยสุจริตอย่างยิ่ง เพราะเหตุว่าบริษัทที่มีความจำเป็นต้องให้เจ้าหนี้เข้า

ไปแก้ไขสถานะทางการเงินที่ย่อมจะเป็นบริษัทที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวอยู่แล้ว เมื่อกฎหมายล้มละลายของไทยยังมีบทอาทธรณ์ใช้บังคับอยู่ จึงทำให้เจ้าหนี้มีความลังเลใจในการที่จะเข้าช่วยเหลือบริษัทลูกหนี้ กิจการบางอย่างจึงต้องหยุดหรือถูกปล่อยให้ล้มละลายอย่างน่าเสียดาย

2. ในกรณีที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว กิจการของลูกหนี้จะต้องหยุดชะงักลง ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ เพราะอำนาจในการจัดกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้จะตกอยู่ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพียงคนเดียว ซึ่งอำนาจในการจัดกิจการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ถูกจำกัดขอบเขตมาก เพราะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะดำเนินการธุรกิจของลูกหนี้ต่อไปได้เท่าที่จำเป็น และต้องเป็นการสร้างธุรกิจนั้นให้เสร็จสิ้นไปเท่านั้น จะไปดำเนินการอะไรขึ้นใหม่ไม่ได้ เพราะมาตรา 120 ใ้จำกัดอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไว้ และการสร้างธุรกิจให้เสร็จสิ้นไปนั้นจะต้องเป็นการกระทำที่ใกล้จะเสร็จสิ้นแล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงจะจัดการเพื่อให้เสร็จสิ้นไป แต่หากธุรกิจนั้นจะต้องดำเนินการต่อไปโดยเป็นการเพิ่มภาระให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะต้องดำเนินการต่อ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะไม่ดำเนินการให้ถึงแม้ว่าหากดำเนินการต่อแล้วจะเป็นการเพิ่มรายได้แก่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ตาม นอกจากนี้หากการดำเนินการใดใหม่ขึ้นแล้วจะเป็นประโยชน์ต่อกิจการของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ไม่สามารถจะทำได้ จะเห็นได้ว่า การที่ลูกหนี้ถูกฟ้องล้มละลายเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว การดำเนินกิจการต่าง ๆ ของลูกหนี้ก็จะต้องจบสิ้นลง ไม่สามารถที่จะทำประโยชน์ใดให้แก่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ได้อีกต่อไป

3. เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีความเชี่ยวชาญทางด้านธุรกิจ สาเหตุหนึ่งที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่สามารถดำเนินการของลูกหนี้ต่อไป แม้ว่าการดำเนินการต่อไปจะเป็นประโยชน์ต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้ก็เนื่องจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีความเชี่ยวชาญทางธุรกิจ บริษัทลูกหนี้ที่ถูกฟ้องล้มละลาย หากประกอบธุรกิจอยู่ เมื่อถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วกิจการดังกล่าวก็ต้องหยุดชะงักในทันที นอกจากจะเป็นเพราะมาตรา 120 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 จำกัดอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เองก็ยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านธุรกิจในอันที่จะใช้ประโยชน์จากกิจการของลูกหนี้ แม้จะมีโอกาสให้ทำได้

ฉะนั้น จึง เป็นการสมควรที่จะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายล้มละลายของไทยใหม่
 บทบัญญัติเกี่ยวกับ เรื่องการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้รวมเข้าไว้ด้วย อันเป็นวิธีการประนอมหนี้
 เพื่อการฟื้นฟูกิจการโดยลูกหนี้ไม่ต้องล้มละลาย ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายล้มละลาย
 ซึ่งรูปแบบของกฎหมายที่ควรจะเป็น คือ

1 ขั้นตอนการฟื้นฟูกิจการควรจะเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์
 เต็มขาด เนื่องจากก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เต็มขาด อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์
 ทรัพย์ยังไม่เข้ามาแทรกแซงกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ลูกหนี้ยังสามารถดำเนินกิจการของ
 ตนต่อไปได้ จึงควรที่จะเพิ่มขั้นตอนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในช่วงนี้ได้ ซึ่งจะทำให้ไม่เกิด
 ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ด้วย นอกจากนี้ภายหลังจากศาลมี
 คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เต็มขาดแล้ว กฎหมายล้มละลายควรมีบทบัญญัติในเรื่องการประนอมหนี้ก่อน
 ล้มละลายเพื่อให้ลูกหนี้กลับมามีอำนาจจัดกิจการและทรัพย์สินของตนเองได้ เมื่อลูกหนี้ต้องการ
 ฟื้นฟูกิจการภายหลัง ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เต็มขาดแล้ว ลูกหนี้ก็สามารถประนอมหนี้ก่อนล้ม-
 ละลายได้ ซึ่งจะทำให้ลูกหนี้มีอำนาจจัดกิจการและทรัพย์สินด้วยตนเองได้ และสามารถทำการ
 ฟื้นฟูกิจการเองได้เช่นกัน แต่อย่างไรก็ดี การฟื้นฟูกิจการควรจะทำก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์
 ทรัพย์ เต็มขาด เพราะหากลูกหนี้พิทักษ์ทรัพย์ เต็มขาดแล้ว การที่บุคคลภายนอกจะเข้ามาช่วย
 เหลือแก้ไขฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ก็จะเป็นไปได้ยาก เนื่องจากลูกหนี้เสื่อมเสียชื่อเสียงทาง
 ธุรกิจแล้ว

2 ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ควรให้ลูกหนี้เป็นผู้ดำเนินกิจการของลูกหนี้
 ต่อไป เนื่องจากลูกหนี้ย่อมเป็นผู้ที่เข้าใจและทราบถึงขั้นตอนการดำเนินกิจการของตนเท่าที่
 ผ่านมาและทราบถึงจุดบกพร่องที่มีอยู่ และปัญหาหลักที่ลูกหนี้ส่วนใหญ่จะขอฟื้นฟูกิจการก็เนื่อง
 จากการขาดสภาพคล่องทางการเงิน ฉะนั้นหากลูกหนี้ได้รับเงินเพิ่มเข้ามาบริหารกิจการต่อไป
 ก็จะสามารถปรับปรุงให้กิจการดำเนินต่อไปได้ เว้นเสียแต่ว่าลูกหนี้ดังกล่าวเป็นบุคคลที่ทุจริต
 ไร้ความสามารถในการประกอบกิจการ จึงควรที่จะมีการแต่งตั้งบุคคลอื่นที่มีความสามารถ
 ในทางธุรกิจ มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการบริหารกิจการมาจัดการแทนลูกหนี้
 ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้ก็มีควมจำเป็นต้องใช้เวลาในการศึกษา งานและกิจการของลูกหนี้
 แต่อย่างไรก็ดี กรรมการเจ้าหนี้ก็ยังมีหน้าที่สอดส่องดูแลการดำเนิน งานของลูกหนี้หรือผู้
 เชี่ยวชาญนั้น เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้

3 วิธีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จำเป็นต้องใช้เวลาอันรวดเร็วในการดำเนินการแต่ละขั้นตอน และขั้นตอนการยื่นฟ้องหนี้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่ง เพื่อพิสูจน์ถึงความเป็นเจ้าหนี้ที่แท้จริง และเจ้าหนี้ผู้ทรงสิทธิเรียกร้องที่ได้รับอนุญาตเท่านั้นที่จะมีสิทธิออกเสียงยอมรับแผนการหรือไม่ และมีส่วนร่วมในการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินภายใต้แผนการ แต่เนื่องจากเจ้าหนี้อาจจะมีจำนวนมาก การที่จะพิสูจน์ชื่อของเจ้าหนี้ทุกรายคงจะต้องใช้เวลามาก ฉะนั้นควรที่จะทำการสอบสวนเพื่อหาเจ้าหนี้ที่แท้จริง เฉพาะกรณีที่มีการโต้แย้งเท่านั้น ผู้โต้แย้งมีภาระต้องหาพยานหลักฐานเบื้องต้นของสิทธิเรียกร้องที่สมบูรณ์และจำนวนเงินที่ถูกต้องมาแสดง แต่ไม่ได้มีภาระการพิสูจน์

วิธีการออกเสียงของเจ้าหนี้ในการพิจารณาเห็นชอบกับแผนการหรือไม่นั้น เจ้าหนี้แต่ละคนก็มีสิทธิออกเสียงตามจำนวนสิทธิเรียกร้องของตน ส่วนเจ้าหนี้ที่ถูกโต้แย้งจะมีสิทธิออกเสียงเท่ากับจำนวนสิทธิเรียกร้องที่ได้รับอนุญาตจากศาลเท่านั้น ส่วนเจ้าหนี้ผู้ทรงสิทธิเรียกร้องที่ต้องอวยชัยเหตุการณในอนาคต และสิทธิเรียกร้องที่ยังไม่สามารถกำหนดจำนวนได้ ก็ควรจะให้อำนาจศาลเป็นผู้ประมาณจำนวนสิทธิเรียกร้องที่ควรจะได้รับ เนื่องจากศาลเป็นผู้มีประสบการณ์ในการพิจารณาคดี ย่อมสามารถกะประมาณสิทธิเรียกร้องที่ควรจะได้รับได้ค่อนข้างจะแน่นอนกว่า

4 ในกรณีของเจ้าหนี้มีประกันนั้น มีข้อพิจารณาว่า ควรจะให้เจ้าหนี้มีประกันเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาออกเสียงยอมรับหรือปฏิเสธแผนการหรือไม่ เนื่องจากวิธีการฟื้นฟูกิจการนี้จำเป็นต้องอาศัยทรัพย์สินเป็นหลักประกันที่จะเป็นประโยชน์ต่อกิจการมาใช้ในการฟื้นฟู และยังห้ามเจ้าหนี้มีประกันบังคับหลักประกันของตนด้วย ซึ่งอาจจะทำให้เจ้าหนี้มีประกันเสียประโยชน์ที่พึงจะได้รับบางประการ จึงควรให้เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิออกเสียงเต็มจำนวนสิทธิเรียกร้องเพื่อยอมรับหรือปฏิเสธแผนการเพื่อจะได้ร่วมพิจารณาถึงส่วนได้เสียที่ตนจะได้รับด้วย และทำให้ไม่ต้องเสียเวลาในการที่จะต้องพิจารณาค่าทรัพย์สินเป็นหลักประกันด้วย อย่างไรก็ตาม การที่เจ้าหนี้มีประกันไม่สามารถบังคับหลักประกันของตนได้นั้น อาจทำให้เจ้าหนี้มีประกันนั้นสูญเสียประโยชน์ที่พึงจะได้รับกฎหมายจำเป็นต้องคำนึงถึงจุดนี้ จึงควรที่จะมีบทบัญญัติอันเป็นวิธีการชดเชยความสูญเสียดังกล่าวให้แก่เจ้าหนี้มีประกันด้วย อาจจะเป็นการผ่อนชำระหนี้ตามหลักประกันนั้น หรืออาจจะให้ทรัพย์สินอื่นที่มีค่าเท่าเทียมกับหลักประกันนั้น เพื่อให้เจ้าหนี้มีประกันนั้นยอมสละหลักประกันของตนเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการด้วย

สำหรับแผนการฟื้นฟูกิจการที่ผู้เสนอแผนได้จัดทำขึ้นนั้น ควรจะได้รับความเห็นชอบจากบรรดาเจ้าหนี้ โดยเฉพาะเจ้าหนี้ที่มีประกันซึ่งมักจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านธุรกิจ และแผนการที่ผ่านความเห็นชอบนี้ควรจะเสนอศาลให้ศาลพิจารณารับรองแผนการอีกครั้งหนึ่งก่อน

5. หลักเกณฑ์ที่จะใช้ในการฟื้นฟูกิจการต้องปรากฏว่า

- 5.1 ลูกหนี้ เป็นบุคคลที่มีหนี้สินส่วนตัว ไม่สามารถชำระหนี้ได้เมื่อหนี้ถึงกำหนด
- 5.2 การประกอบกิจการของลูกหนี้เกิดการขาดสภาพคล่องทางการเงิน
- 5.3 กิจการดังกล่าวของลูกหนี้ต้องมีโอกาสที่จะฟื้นฟูได้

ส่วนเงื่อนไขหรือคุณสมบัติของลูกหนี้ที่จะขอฟื้นฟูกิจการได้อาจจะมีดังนี้

ก. ลูกหนี้ต้อง เป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนในจำนวนเงินที่มากพอสมควรและจำนวนเงินที่เป็นหนี้ที่จะร้องขอฟื้นฟูกิจการได้นั้น ควรจะเท่ากับจำนวนเงินที่ฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการที่ต้องการช่วยเหลือลูกหนี้ให้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้โดยไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย และเพื่อประโยชน์ของบรรดาเจ้าหนี้ที่จะได้รับชำระหนี้คืนในจำนวนเงินที่มากกว่าที่จะได้รับในกรณีลูกหนี้ถูกฟ้องล้มละลาย แต่ผู้วิจัยก็มีข้อสังเกตว่าจำนวนเงินที่ลูกหนี้เป็นหนี้ที่จะถูกฟ้องขอให้ล้มละลายในปัจจุบันนี้ได้กำหนดไว้ในจำนวนที่ต่ำเกินไป เห็นควรที่จะมีการแก้ไขจำนวนเงินดังกล่าวให้สูงขึ้น และจำนวนเงินที่ลูกหนี้เป็นหนี้ที่จะร้องขอฟื้นฟูได้ก็ควรเท่ากับจำนวนที่ฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายไปด้วย

ข. กิจการที่จะได้รับการฟื้นฟูควรจะเป็นกิจการที่ใหญ่พอสมควรมีรายได้มาก มีพนักงานลูกจ้างมาก หากกิจการดังกล่าวล้มละลายไปอาจจะกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจของประเทศได้หรือกระทบกระเทือนถึงกิจการอื่นที่ต่อเนื่องได้ด้วย

ค. การฟื้นฟูกิจการนำไปใช้ได้กับลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาที่ประกอบกิจการค้า

6. แผนการฟื้นฟูกิจการควรจะมีรายละเอียด ดังนี้

6.1 ตารางการชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ โดยระบุถึงจำนวนเงินและระยะเวลาที่จะได้รับ

6.2 บุคคลที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินพร้อมทั้งวิธีการจัดการกับเงินดังกล่าวในการฟื้นฟูกิจการ

6.3 กำหนดรายการทรัพย์สินที่จะใช้ในการฟื้นฟูกิจการ และวิธีการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้

6.4 จัดทำโครงสร้างการดำเนินงานกิจการของลูกหนี้ต่อไปในอนาคต รวมทั้งผลกำไรและรายได้ที่ควรจะได้รับ

6.5 กำหนดใหม่รายการงานเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานในการฟื้นฟูกิจการนี้

7. เจ้าหนี้ผู้ให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ควรจะได้รับบุริมสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่น ๆ ตามมาตรา 130 (8) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย เนื่องจากว่า เจ้าหนี้ผู้ให้สินเชื่อต้องเสี่ยงต่อการให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ในขณะที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวอยู่ และหากลูกหนี้สามารถนำสินเชื่อดังกล่าวมาปรับปรุงฟื้นฟูกิจการของตนได้สำเร็จ เจ้าหนี้อื่น ๆ ตาม (8) ก็จะได้รับชำระหนี้กันในจำนวนที่มากกว่ากรณีลูกหนี้ถูกฟ้องล้มละลาย แต่การที่จะให้บุริมสิทธิดังกล่าวแก่เจ้าหนี้ผู้ให้สินเชื่อ นั้น ศาลควรจะต้องทำการพิจารณาถึงการให้สินเชื่อดังกล่าวด้วยว่า ลูกหนี้ควรจะได้รับสินเชื่อดังกล่าวด้วยหรือไม่ เพื่อป้องกันการให้สินเชื่ออันเกิดจากการฉ้อโกงหรือสมคบกันระหว่างลูกหนี้และผู้ให้สินเชื่อและยังเป็นการกลั่นกรองวิธีการนำสินเชื่อไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่กิจการของลูกหนี้ด้วย และบุริมสิทธิที่ได้รับนี้ ควรจะได้รับบุริมสิทธิเหนือกองทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย

8. หากลูกหนี้ไม่สามารถดำเนินการตามแผนการฟื้นฟูได้สำเร็จ ลูกหนี้ก็ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย โดยให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด และดำเนินการตามวิธีการพิจารณาคดีล้มละลายต่อไป โดยไม่จำเป็นต้องมีการฟ้องคดีล้มละลายใหม่อีก

อย่างไรก็ดี หากกฎหมายไทยได้บัญญัติในเรื่องการฟื้นฟูกิจการตามโครงสร้าง
ดังกล่าว บทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายที่ควรจะต้องพิจารณา คือ

1. มาตรา 94 (2) ควรจะได้รับการยกเว้น ไม่นำไปใช้กับกิจการที่มีการร้อง
ขอฟื้นฟูกิจการ โดยให้ผู้ที่ให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้รับสิทธิเหนือหนี้ทั่วไปตาม
มาตรา 130 (8) หากปรากฏว่าลูกหนี้ไม่สามารถดำเนินการตามแผนการฟื้นฟูได้สำเร็จ
และล้มละลายในเวลาต่อไป

หากกิจการใดที่ไม่ได้มีการยื่นคำร้องขอใช้วิธีการฟื้นฟูกิจการบทบัญญัติมาตรา 94
(2) ยังคงใช้ในกรณีพิจารณาตามกฎหมายล้มละลายเช่นเดิม ไม่ควรมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงใด ๆ

2. แนวทางการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายตามกฎหมายล้มละลายในปัจจุบันจะมีวิธีการ
และขั้นตอนคล้ายกับการฟื้นฟูกิจการ แต่ก็ไม่สามารถจะนำมาใช้แทนวิธีการฟื้นฟูกิจการได้ แม้ว่า
จะยกเว้นมาตรา 94 (2) และให้สิทธิแก่ผู้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ก็ตาม
เพราะขบวนการภายหลังศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ได้ขยายเป็นขั้นตอนตามกฎหมายล้มละลายที่ไม่
สอดคล้องกับการฟื้นฟูกิจการ และการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟู
กิจการ ซึ่งหากจะนำมาแทนที่วิธีการฟื้นฟูกิจการ ก็จำเป็นจะต้องมีการแก้ไขและบัญญัติยกเว้น
กฎหมายสำหรับขบวนการภายหลังพิทักษ์ทรัพย์ได้ขยายด้วย

3. ขบวนการฟื้นฟูกิจการควรจะมีบัญญัติไว้ในกฎหมายล้มละลาย ไม่ควรแยกออกมา
เป็นพระราชบัญญัติต่างหาก เนื่องจากเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นก่อนที่ลูกหนี้จะล้มละลาย และหาก
ลูกหนี้ไม่สามารถดำเนินการตามแผนการฟื้นฟูได้สำเร็จ ลูกหนี้ก็ควรจะมีล้มละลายซึ่งก็ต้องใช้บท
บัญญัติในเรื่องกฎหมายล้มละลายเข้าจัดการ ซึ่งจะได้นับตามกฎหมายโดยเป็นไปตามขั้นตอน

4. ในกรณีที่ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอใช้วิธีการฟื้นฟูกิจการโดยไม่สุจริต โดยหวังผลประโยชน์
ที่จะได้รับจากวิธีการดังกล่าว นอกจากลูกหนี้จะต้องชดเชยค่าเสียหาย และความสูญเสียที่เกิดขึ้น
แก่บรรดาเจ้าหนี้และบุคคลภายนอก แล้วควรจะได้รับโทษทางอาญาดด้วย